

Педагогикалық әдеп қағидалары

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Педагогикалық әдеп қағидалары (бұдан әрі - Педагогикалық әдеп) "Білім туралы" 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының және "Педагог мәртебесі туралы" 2019 жылғы 27 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Заңының ережелеріне сәйкес әзірленді, сондай-ақ Қазақстан Республикасының жалпыға бірдей танылған адамгершілік қағидаттары мен нормаларына негізделген.

2. Педагогикалық әдеп білім беру ұйымдарының педагогтері басшылыққа алатын педагогикалық әдеп қағидаттары мен нормаларының жалпы жиынтығын білдіреді.

3. Педагогикалық әдеп ережелерін педагогтердің білуі және сақтауы олардың кәсіби қызметі мен еңбек тәртібі сапасын бағалау өлшемшарттарының бірі болып табылады.

4. Педагогикалық әдеп мәтіні білім беру процесінің қатысушылары үшін белгілі бір қолжетімді орында орналастырылады.

5. Педагогке қатысты талқылаулар және олардың негізінде қабылданған шешімдер педагогтің жазбаша келісімімен ғана жария етілуі мүмкін.

2-тарау. Педагогикалық әдептің негізгі қағидаттары

6. Педагогикалық әдептің негізгі қағидаттары мыналар болып табылады:

1) адалдық:

педагогтің адалдығы олардың оқыту мен тәрбиелеу нәтижесіне, өз қызметіндегі түзетулерді жүзеге асыра білуіне, сынға және рефлексияға қабілетін дамытуға, білім алушылар мен тәрбиеленушілердің, олардың ата-аналарының (заңды өкілдерінің), әріптестерінің кез келген пікірі үшін ашықтығына жауапкершілігін білдіреді;

2) әділдік:

педагогтің әділдігі оның бағалау қызметінің ашықтығын, олардың құрған білім беру ортасының айқындылығын білдіреді. Әділдік педагогке білім алушылар мен тәрбиеленушілердің, олардың ата-аналарының (заңды өкілдерінің), әріптестерінің құқығын бұзуға тыйым салады;

3) жеке тұлғаның абыройын және қадір-қасиетін құрметтеу:

педагог өзінің кәсіби назарындағы объектілер болып табылатын білім алушылар мен тәрбиеленушілердің, олардың ата-аналарының (заңды өкілдерінің), адамдардың абыройы мен қадір-қасиетін құрметтейді, олармен қарым-қатынас жасауда әдепті болады. Ол баланың дамуын шынымен қалап, оған әрқашан көмектесуге дайын екендігін білдіріп, білім алушы мен тәрбиеленушінің жеке басының өсуіне ықпал ету мақсатында білім алушының жетістіктерін (жетіспеушілігін) бағалауда сыпайылықты қамтамасыз етеді.

Білім беру процесінің қатысушыларына қатысты күш көрсету, моральдық және психикалық қысым жасау әдістерін қолдануға жол бермейді;

4) патриотизм:

педагог өз Отаны - Қазақстан Республикасына, тарихына, дәстүрлеріне және тіліне адал және сүйіспеншілікпен қарайды. Қазақстан Республикасының мәдени және тарихи дәстүрлерін сақтайды, бұл қарым-қатынасты білім алушыларға береді.

5) жалпы адами құндылықтарды құрметтеу және төзімділік:

Педагог жалпы адами құндылықтардың басымдылығын мойындай отырып, әрбір ұлт мәдениетінің ерекшелігіне, құндылығына және қадір-қасиетіне құрметпен қарайды.

Педагог ұлтаралық қатынастар мәдениетін тәрбиелейді, білім алушыларды жасына, жынысына, тіліне, ұлтына, діни көзқарасына, азаматтығына, шығу тегіне, әлеуметтік, лауазымдық және мүліктік жағдайына немесе өзге де кез келген жағдайларға қарамастан барлық ұлттар мен барлық адамдардың құқығы мен қадір-қасиетін құрметтеуге үйретеді;

Педагогтің толеранттылығы білім алушылар мен тәрбиеленушілерге, олардың ата-аналарына (заңды өкілдеріне) төзімділікті, олардың әлеуметтік, лауазымдық және мүліктік жағдайына, жынысына, нәсіліне, ұлтына, тіліне, дінге көзқарасына, мәдениетке, наным-сеніміне, туған жері иен тұрғылықты жеріне төзімділікті, сондай-ақ жұмыста білім алушылар мен тәрбиеленушілердің жетілмегенін түсіне және ескере білуді көздейді.

Педагог мектеп ұжымында сенім білдіру және құрметтеу ахуалын жасауға ықпал етеді;

б) кәсіби ынтымақтастық:

педагог кәсіптің беделі туралы ойлайды, әріптестерінің абыройы мен қадір-қасиетін құрметтейді, мұғалімнің беделіне нұқсан келтіретін іс-әрекеттерге жол бермейді.

Қандай да бір нысанда өз әріптестерінің сенімін теріс пайдалануға, олардың кәсіби міндеттерін атқаруына кедергі жасауға, оларға қандай да бір шығын келтіруге жол бермейді. Педагог өз әріптестерінің теориялық және әдістемелік шеберлік деңгейін арттыруға, шығармашылық қабілетін дамытуға жәрдем көрсетеді, қиын жағдайға тап болған әріптестеріне көмекке келеді. Кәсіби ынтымақтастық жалғандық пен әділетсіздікті ақтауға қызмет етпейді;

7) үздіксіз кәсіби даму:

педагог өзінің кәсіби шеберлігін, зияткерлік, шығармашылық және жалпы ғылыми деңгейін жетілдіреді.

3-тарау. Педагогикалық әдептің негізгі нормалары

7. Педагогтер қызметтік және қызметтік емес уақытта:

1) педагогикалық әдептің негізгі принциптерін сақтайды;

2) білім алушылар мен тәрбиеленушілерді жоғары адамгершілік рухына, ата-аналарына, этномәдени құндылықтарға құрмет көрсетуге, қоршаған әлемге ұқыпты қарауға тәрбиелеуге мүмкіндік жасайды;

3) білім алушыларға Отанына - Қазақстан Республикасына құрметпен қарауды үйретеді, патриотизм рухын ұялатады;

4) Қазақстан Республикасы педагогінің жоғары атағының беделін түсіруге мүмкіндік туғызатын іс-әрекеттерді жасауға жол бермейді;

5) өзінің қызметтік міндеттерін адал және сапалы орындайды;

6) өзінің кәсіби шеберлігін үздіксіз жетілдіреді, өз бетінше білім алу және өзін-өзі жетілдірумен белсенді түрде айналысады;

7) еңбек тәртібін бұлжытпай сақтайды;

8) білім беру ұйымының мүлкіне ұқыпты қарайды және оны жеке мақсатта пайдаланбайды;

9) сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша шаралар қабылдайды, өзінің шыншыл, адал және әділ мінез-құлқымен үлгі болады;

10) қызметтік ақпараттарды пайдакүнемдік және өзге де жеке мақсаттарда пайдалануға жол бермейді;

11) өзі үлгі бола отырып, ұжымда тұрақты және жағымды моральдық-психологиялық жағдай қалыптастыруға мүмкіндік жасайды;

12) өзінің қызметтік міндеттерін орындау кезеңінде іскерлік киім үлгісін ұстанады;

13) педагог мәртебесін пайдакүнемдік және өзге де жеке мақсаттарда пайдаланудан аулақ болады;

14) өз қызметінде академиялық адалдық принциптерін мүлтіксіз сақтайды, соның ішінде академиялық ортада адалдық пен өзара сыйластық қалыптастыратын негізгі институционалдық құндылық ретінде академиялық адалдықты қамтамасыз етеді, педагогтің академиялық мәдениетті қалыптастыруға ықпал ететін тәлімгер ретінде өзінің білім алушылары мен тәрбиеленушілеріне құрмет көрсету, білім беру процесіне қатысушыларды академиялық адалдықтың жоғары стандарттарын алға жылжытуға және қорғауға ынталандыру және көтермелеу, педагогтің пәннің нақты саясатын, білім алушылардан күтілетін талаптарды анықтауы, білім алушылардың жауапкершілігін қамтамасыз ету және олардың академиялық адалдық қағидалары мен стандарттарын бұзғаны үшін пәрменді шаралар қабылдау, білім алушыларға білім беру, әлеуметтік және психологиялық қолдау көрсететін және академиялық әділетсіздік танытуға мүмкіндік бермейтін академиялық орта құру;

15) материалдарды БАҚ-та, оның ішінде интернет-басылымдарда жариялайды, жеке тұлға ретінде өз атынан ғана көпшілік алдында сөйлейді, бұл ретте педагогтің жоғары атағына нұқсан келтірмей, пікірталасты дұрыс түрде жүргізуді қамтамасыз етеді, мемлекеттің лауазымды тұлғаларының атына сындарлы емес сыннан және әдепсіз пікірден тартынады, жариялауға рұқсат етілмеген қызметтік ақпаратты ашпайды, қоғамда педагогтің жоғары атағына нұқсан келтірмейді;

16) білім беру ұйымының атынан бұқаралық сөз сөйлеулер, БАҚ жарияланымдары осы ұйымның басшысымен келісіледі;

17) әлеуметтік желілерде тексерілмеген және (немесе) дәйексіз және (немесе) әдепсіз ақпаратты таратпайды, қоғамда педагогтің жоғары атағын нығайтуға ықпал етеді;

18) білім және ғылым саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыруға ықпал етеді;

19) білім алушы мен тәрбиеленушінің жетістіктерінің (жетістікке жетпеуінің), оның әлеуметтік жағдайының, ата-анасының (заңды өкілдерінің) жұмыс орнының құпиялылығын қамтамасыз етеді және бұл мәліметтер кәмелетке толмаған білім алушы мен тәрбиеленушінің ата-аналарының (заңды өкілдерінің) немесе кәмелетке толған білім алушы мен тәрбиеленушінің жазба келісімімен ғана жария етіледі.

8. Білім беру процесіне қатысушылармен қарым-қатынас жасауда педагогтер:

1) жасына, жынысына, ұлтына, діни сеніміне, азаматтығына, шығу тегіне, әлеуметтік, лауазымдық және мүліктік жағдайларына немесе кез келген өзге де мән-жайларға қарамастан адамның құқығын, абыройы мен қадір-қасиетін құрметтейді;

2) білім беру процесіне қатысушыларға есімін атап, құрметті және мәдени түрде, сондай-ақ жалпы қабылданған моральдық-этикалық нормаларды сақтай отырып жүгінеді, білім беру процесіне қатысушылардың аты-жөнін жазуда және айтуда ерікті түрде бұрмалау фактілеріне жол бермейді;

3) білім беру процесіне қатысушыларға қатысты қаржылық және өзге де бопсалау фактілеріне жол бермейді, өз әріптестерінің тарапынан осындай әрекеттердің жолын кесуге күш салады;

4) өз іс-әрекетімен қоғам тарапынан дәлелді сындарға жол бермейді, оған сабырлықпен қарайды, өзінің кәсіби қызметіндегі кемшіліктерді жою және оны жақсарту үшін сындарлы сынды пайдаланады;

5) білім беру процесінің қатысушыларына кәсіби қолдау көрсетеді;

6) педагогикалық әдептің бұзылуына шағым жасаған адамдарды кемсітпейді.

9. Әріптестермен қарым-қатынас жасауда педагогтер:

1) жалпы қабылданған моральдық-әдептілік нормаларын, сыпайылық пен биязылықты сақтайды;

2) басқа педагогтің кәсіби біліктілігіне көпшілік алдында күмән келтірмейді;

3) дәйексіз және дәлелсіз шағымдардан бас тартады, педагогикалық әдіптің бұзылғанына шағым жасаған адамға қарсы жауап шараларын қабылдамайды.

10. Педагогикалық этиканы бұзғаны үшін педагогтер Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапкершілікке тартылады.

11. Педагогикалық әдепті сақтау мониторингі Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен білім беру ұйымдарының тиісті Педагогикалық әдеп жөніндегі кеңестері жүзеге асырады.

Правила педагогической этики

Глава 1. Общие положения

1. Настоящие Правила педагогической этики (далее - педагогическая этика) разработаны в соответствии с положениями Закона Республики Казахстан от 27 июля 2007 года "Об образовании" и Закона Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года "О статусе педагога", а также основаны на общепризнанных нравственных принципах, а также нормах Республики Казахстан.

2. Педагогическая этика представляет собой свод общих принципов и норм педагогической этики, которыми руководствуются педагоги организаций образования.

3. Знание и соблюдение педагогами положений педагогической этики является одним из критериев оценки качества их профессиональной деятельности и трудовой дисциплины.

4. Текст педагогической этики размещается в доступном для участников образовательного процесса месте.

5. Разбирательства в отношении педагога и принятые на их основании решения могут быть преданы гласности только с его письменного согласия.

Глава 2. Основные принципы педагогической этики

6. Основными принципами педагогической этики являются:

1) добросовестность:

добросовестность педагога предполагает его ответственность за результат обучения и воспитания, умение осуществлять коррективы в своей деятельности, развитую способность к критике и рефлексии, открытость для любых мнений, обучающихся и воспитанников, их родителей (законных представителей), коллег;

2) честность:

честность педагога предполагает открытость его оценочной деятельности, прозрачность создаваемой им образовательной среды. Честность запрещает педагогу нарушать права обучающихся и воспитанников, их родителей (законных представителей), коллег;

3) уважение чести и достоинства личности:

Педагог уважает честь и достоинство обучающихся и воспитанников, их родителей (законных представителей), людей, которые становятся объектами его профессионального внимания, тактичен в общении с ними. Он искренне желает развития ребенка, проявляет готовность всегда прийти ему на помощь, обеспечивает деликатность в оценке успехов (неуспехов) обучающегося и воспитанника с целью содействия развитию его личностного роста.

Не допускается применение методов физического, морального и психологического насилия по отношению к участникам образовательного процесса;

4) патриотизм:

Педагог преданно и с любовью относится к своей Родине - Республике Казахстан, истории, традициям и языку. Сохраняет культурные и исторические традиции Республики Казахстан, передает это отношение обучающимся и воспитанникам.

5) уважение общечеловеческих ценностей и толерантность:

Признавая приоритет общечеловеческих ценностей, педагог с уважением относится к особенностям, ценностям и достоинству каждой национальной культуры.

Педагог воспитывает культуру межнациональных отношений, пробуждает у обучающихся уважение прав и достоинства всех наций и всех людей вне зависимости от возраста, пола, языка, национальности, вероисповедания, гражданства, происхождения, социального, должностного и имущественного положения или любых иных обстоятельств;

Толерантность педагога предполагает терпимость к обучающимся и воспитанникам, их родителям (законным представителям), терпимость к их социальному, должностному и имущественному положению, полу, расе, национальности, языку, отношению к религии, культуре, убеждениям, месту рождения и жительства, а также умение понимать и учитывать в работе несовершенства обучающихся и воспитанников.

Педагог способствует созданию климата доверия и уважения в школьном коллективе;

б) профессиональная солидарность:

Педагог заботится о престиже профессии, уважает честь и достоинство коллег, не допускает действий, наносящих ущерб авторитету учительства.

Не допускается в какой бы то ни было форме злоупотреблять доверием своих коллег, мешать им выполнять профессиональные обязанности, наносить им какой-либо ущерб. Педагог оказывает содействие коллегам в повышении уровня теоретического и методического мастерства, в развитии творческих способностей, приходит на помощь к коллегам, попавшим в беду. Профессиональная солидарность не может служить оправданием неправды и несправедливости;

7) непрерывность профессионального развития:

Педагог совершенствует свое профессиональное мастерство, интеллектуальный, творческий и общенаучный уровень.

Глава 3. Основные нормы педагогической этики

7. Педагоги в служебное и неслужебное время:

1) соблюдают основные принципы педагогической этики;

2) способствуют воспитанию обучающихся и воспитанников в духе высокой нравственности, уважения к родителям, этнокультурным ценностям, бережного отношения к окружающему миру;

3) прививают обучающимся уважительное отношение к Родине - Республики Казахстан, вселяют дух патриотизма.

4) не допускают совершения действий, способных дискредитировать высокое звание педагога Республики Казахстан;

5) добросовестно и качественно исполняют свои служебные обязанности;

6) непрерывно совершенствуют свое профессиональное мастерство, активно занимаются самообразованием и самосовершенствованием;

7) неукоснительно соблюдают трудовую дисциплину;

8) бережно относятся к имуществу организации образования и не используют его в личных целях;

- 9) принимают меры по предупреждению коррупции, своим личным поведением подают пример честности, беспристрастности и справедливости;
- 10) не допускают использования служебной информации в корыстных и иных личных целях;
- 11) личным примером способствуют созданию устойчивой и позитивной морально-психологической обстановки в коллективе;
- 12) придерживаются делового стиля в одежде в период исполнения своих служебных обязанностей;
- 13) избегают использование своего статуса педагога в корыстных и иных личных целях;
- 14) в своей деятельности неукоснительно соблюдают принципы академической честности, в том числе обеспечение академической честности как основной институциональной ценности, формирующей честность и взаимоуважение в академической среде, проявлять уважение педагогом к своим обучающимся и воспитанникам как наставник, способствующий формированию академической культуры, поощрять и стимулировать участников образовательного процесса к продвижению и защите высоких стандартов академической честности, определение педагогом четкой политики дисциплины, ожидаемых требований от обучающихся, обеспечение ответственности обучающихся и принятие действующих мер за нарушение ими принципов и стандартов академической честности, создание академической среды, которая оказывает образовательную, социальную и психологическую поддержку обучающимся и не позволяет проявлять академическую нечестность;
- 15) публикуют материалы в СМИ, в том числе интернет-изданиях, выступают публично только от собственного имени как частного лица, при этом обеспечивают ведение дискуссии в корректной форме, воздерживаются от неконструктивной критики и неэтичных высказываний, не разглашают служебную информацию, которая не разрешена к обнародованию, не подрывают высокого звания педагога в обществе;
- 16) публичные выступления, публикации СМИ от имени организации образования согласовывают с руководителем данной организации;
- 17) в социальных сетях не распространяют непроверенную и (или) недостоверную, и (или) неэтичную информацию, способствуют укреплению в обществе высокого звания педагога;
- 18) способствуют реализации государственной политики в области образования и науки;
- 19) обеспечивают конфиденциальность успехов (неуспехов) обучающегося и воспитанника, его социального положения, места работы родителей (законных представителей), и данные сведения разглашаются только с письменного согласия родителей (законных представителей) несовершеннолетнего обучающегося и (или) воспитанника, либо с письменного согласия совершеннолетнего обучающегося и (или) воспитанника.

8. В отношениях с участниками образовательного процесса педагоги:

1) уважают права, честь и достоинство человека независимо от возраста, пола, национальности, вероисповедания, гражданства, происхождения, социального, должностного и имущественного положения или любых иных обстоятельств;

2) обращаются к участникам образовательного процесса по имени, в уважительной форме, а также с соблюдением общепринятых морально-этических норм, не допускают фактов произвольного искажения в написании и произношении имен участников образовательного процесса;

3) не допускают фактов финансовых и иных вымогательств по отношению к участникам образовательного процесса, прилагают усилия по пресечению таких действий со стороны своих коллег;

4) своими действиями не дают повода для обоснованной критики со стороны общества, терпимо относятся к ней, используют конструктивную критику для устранения недостатков и улучшения своей профессиональной деятельности;

5) оказывают профессиональную поддержку участникам образовательного процесса;

6) не подвергают дискриминации лиц, обратившихся с жалобой на нарушение педагогической этики;

9. В отношениях с коллегами педагоги:

1) соблюдают общепринятые морально-этические нормы, вежливы и корректны;

2) не ставят публично под сомнение профессиональную квалификацию другого педагога.

3) воздерживаются от голословных и бездоказательных жалоб и обращений, не принимают ответных мер против лица, который обратился с жалобой на нарушение педагогической этики.

10. За нарушение педагогической этики педагоги в соответствии с законодательством Республики Казахстан привлекаются к ответственности.

11. Мониторинг соблюдения педагогической этики осуществляют соответствующие Советы по педагогической этике организации образования в порядке, определенном законодательством Республики Казахстан.